

IX GC 748/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Poznań, dnia 27 września 2017r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu IX Wydział Gospodarczy w następującym składzie:

Przewodniczący: SSO Katarzyna Krzymkowska

Protokolant: st. sekr. sąd. Ewelina Kołodziejczak- Marczak

po rozpoznaniu, na rozprawie w dniu 18 września 2017 r. w Poznaniu

sprawy z powództwa D. D. (1)

przeciwko M. W.

o zapłatę

I. uchyła wyrok zaoczny z dnia 21 marca 2016 roku w sprawie IX GC 748/15 i oddala powództwo,

II. zasądza od powoda na rzecz adwokata P. P. kwotę 8.856,00 zł (w tym Vat) tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanemu z urzędu.

SSO Katarzyna Krzymkowska

UZASADNIENIE

Pozwem wniesionym do tut. Sądu w dniu 1 lipca 2015 r. powód, D. D. (1), reprezentowany przez fachowego pełnomocnika, wniósł o zasądzenie od pozwanego M. W., kwoty 259.025,58 zł wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia 21 listopada 2014 r. do dnia zapłaty tytułem zwrotu pożyczek udzielonych pozwanemu przez powoda w okresie od marca 2012 r. do stycznia 2013 r. Powód wniósł także o zasądzenie od pozwanego na swoją rzecz zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, że strony pozostawały ze sobą w bliskich stosunkach gospodarczych, czego wyrazem było zawarcie przez nie umowy dzierżawy jako wydzierżawiających, na mocy której zobowiązali się oni do solidarnej odpowiedzialności z tytułu wynikających z niej zobowiązań. W ramach tejże współpracy, w okresie od marca 2012 r. do stycznia 2013r., powód udzielił pozwanemu 15 pożyczek na łączną kwotę 259.025,58 zł, które to umowy zostały zawarte w formie ustnej. Środki pieniężne wynikające z powyższych umów zostały przekazane w drodze przelewów bankowych, za wyjątkiem kwoty 39.000, którą powód przekazał pozwanemu w gotówce. Na wniosek pozwanego, pięć z przelewów bankowych zostało dokonanych na rzecz jego kontrahentów. Po okresie zażyłej współpracy zakończyła się ona z uwagi na problemy finansowe pozwanego, jednak zaległości pozwanego wobec powoda pozostały nierozliczone.

W dniu 21 marca 2016 r. Sąd wydał wyrok zaoczny, orzekając zgodnie z żądaniem pozwu (k. 88).

W ustawowym terminie pozwany wniósł sprzeciw od powyższego wyroku zaocznego, domagając się uchylenia ww. wyroku i oddalenia powództwa oraz zasądzenia od powoda na swoją rzecz zwrotu kosztów procesu, według norm przepisanych (k. 93). Powyższe stanowisko procesowe pozwany podtrzymał w treści pisma procesowego z dnia 28 września 2016r. (k. 152 – 156).

W uzasadnieniu pozwany zaprzeczył, aby zawarł z powodem jakąkolwiek umowę pożyczki. Wskazał przy tym, że strony prowadziły współpracę gospodarczą, dokonując pomiędzy sobą przelewy bankowe, które nie dotyczyły jednak pożyczek. Pozwany wskazał, że podobne nieuzasadnione roszczenia powód podnosił w stosunku do żony pozwanego i jego córki.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Strony niniejszego postępowania łączyła wieloletnia znajomość i współpraca w sferze zawodowej. W związku z tym porozumiały się one co do podjęcia nowego przedsięwzięcia gospodarczego polegającego na świadczeniu usług gastronomicznych i hotelowych. Powyższe usługi miały polegać na prowadzeniu hotelu oraz restauracji, przy czym hotel miał być prowadzony przez powoda, a restauracja przez pozwanego. Usługi miały być realizowane ramach działalności gospodarczych stron. Powód prowadził działalność pod firmą P.B. (...) D. D. (1), zaś pozwany pod firmą (...) Centrum (...)Rehabilitacyjne D. W..

W celu realizacji powyższego zamierzeni, w dniu 18 maja 2012r., strony zawarły z D. D. (2) umowę dzierżawy nieruchomości w G. zabudowanej budynkiem składającym się w części hotelowej i restauracyjnej. W ramach powyższej umowy strony zobowiązywały się w stosunku do wydzierżawiającej solidarnie do uiszczania obciążających ich czynszów.

Dowód – zeznania powoda D. D. (1) (k. 300-301), zeznania pozwanego M. W. (k. 328-329), umowa dzierżawy z dnia 18 maja 2012 r. (k. 7-11), wydruki z CEIDG powoda (k. 5) i pozwanego (k. 6).

Po rozpoczęciu świadczenia usług hotelarskich i restauracyjnych w dzierżawionym budynku strony intensywnie ze sobą współpracowały. Przejawem tej współpracy był szereg przesunięć środków pieniężnych dokonywanych w formie przelewów bankowych, tak z rachunku bankowego na rachunek bankowy pozwanego, jak i z rachunku bankowego pozwanego na rachunek bankowy powoda. W okresie od połowy marca 2012r. do 25 stycznia 2013r. powód wpłacił bezpośrednio na rachunek bankowy pozwanego kwotę 160.000 zł. Nadto, dokonywał również wpłat na rzecz podmiotów trzecich współpracujących ze stronami. Pozwany dokonał w powyższym okresie bezpośrednich wpłat na rachunek powoda w kwocie ponad 76.000,00 zł. Nadto, dokonywał również wpłat na rzecz podmiotów trzecich współpracujących ze stronami.

Dowód – historia rachunków bankowych powoda (k. 12-14), polecenia przelewów z dnia 15 marca 2012 r. (k.15-18, 22), polecenie przelewu z dnia 16 marca 2012 r. (k. 19-20), polecenie przelewu z dnia 3 sierpnia 2012 r. (k. 21), wyciąg z rachunku bankowego pozwanego (k. 185-199), wyciąg z rachunku bankowego pozwanego (k. 200-287).

Pismem z dnia 14 listopada 2014 r. powód wystosował do pozwanego wezwanie do zapłaty, jednak pozostało ono bez odpowiedzi.

Dowód – przedsądowe wezwanie do zapłaty z dnia 14 listopada 2014 r. (k. 23).

Powyższych ustaleń faktycznych Sąd dokonał na podstawie wskazanych powyżej dokumentów lub ich kserokopii. Wskazać należy, że żadna ze stron nie kwestionowała odzwierciedlenia w kserokopii treści oryginałów dokumentów, jak również nie kwestionowała autentyczności i treści oryginałów dokumentów prywatnych i urzędowych. Wobec powyższego, Sąd uznał omawiane dokumenty, w tym przedłożone wyciągi z rachunków bankowych i potwierdzenia przelewów bankowych, uznać za w pełni przydatny i wiarygodny materiał dowodowy.

Sąd uznał za wiarygodną treść zeznań stron, powoda D. D. (1) i pozwanego M. W., w części, w której odnosiły się one do bezspornych okoliczności dotyczących nawiązania przez strony współpracy gospodarczej. W pozostałym zakresie zeznania stron nie dawały podstaw do czynienia na ich podstawie ustaleń faktycznych. Zeznania powoda nie miały wystarczającej mocy dowodowej do uznania jego twierdzeń, wedle których dokonywał on przelewów bankowych udzielając pożyczek na rzecz pozwanego. Wskazać należy w tym miejscu, że wystarczającego potwierdzenia wersji zdarzeń prezentowanej przez powoda nie stanowiły same dowody przelewów bankowych. Całokształt okoliczności

rozpatrywanej sprawy, w tym dowody przedstawione przez pozwanego, wskazywał, że transakcje bankowe pomiędzy stronami były częste, obopólne i związane z prowadzonym przez nie przedsięwzięciem gospodarczym. Potwierdzenia przelewów bankowych nie zawierały również jakiegokolwiek wzmianki, z której wynikałoby, że wpłaty dokonywane były tytułem pożyczki, ewentualnie z zastrzeżeniem zwrotu. Co więcej, poza dowodami przelewów, powód nie wskazał jakiegokolwiek obiektywnych dowodów i okoliczności, które potwierdzałyby zawarcie umów pożyczek. Sam powód miał zaś oczywisty interes w prezentowaniu wersji zdarzeń popierającej wniesione przez siebie powództwo.

Podobnie do zeznań powoda należało ocenić również treść zeznań pozwanego. Również one nie miały wystarczającej mocy dowodowej, aby czynić na ich podstawie pełne ustalenia faktyczne. Zeznania te bowiem nie znajdowały pełnego potwierdzenia w dowodach z dokumentów, a jednocześnie części okolicznościom zaprzeczył powód.

Sąd zważył, co następuje:

W rozpatrywanej sprawie powód oparł swoje roszczenia o twierdzenia, wedle których, w okresie od marca 2012r. do stycznia 2013r., udzielił on pozwanemu piętnastu pożyczek na łączną kwotę 259.025,58 zł. Na udzielenie pożyczek strony miały umawiać się ustnie. Pozwany powyższe twierdzenia kwestionował.

Mając na uwadze powyższe należy uznać, że podstawą prawną roszczenia powoda jest – regulujący umowę pożyczki – art. 720 § 1 k.c. W myśl tego przepisu, przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości.

Umowa pożyczki jest umową konsensualną, dwustronnie zobowiązującą. O konsensualnym charakterze pożyczki przesądza fakt, że dochodzi ona do skutku przez samo porozumienie się stron. Obowiązek wydania przedmiotu pożyczki, jaki ciąży na pożyczkodawcy, jest konsekwencją uprzednio zawartego porozumienia w tej sprawie. Obowiązki pożyczkodawcy do przeniesienia własności przedmiotu umowy na pożyczkobiorcę odpowiada obowiązek zwrotu, czyli przeniesienia przez pożyczkobiorcę na pożyczkodawcę przedmiotu umowy, powiększonego o ewentualne wynagrodzenie ustalone w umowie. Tak długo, jak długo przedmiot pożyczki nie zostanie wydany pożyczkobiorcy, tak długo nie może powstać obowiązek jego zwrotu, obciążający pożyczkobiorcę. Takie ukształtowanie obowiązków stron umowy świadczy o tym, iż jest to umowa dwustronnie zobowiązująca.

Ustawa nie uzależnia ważności umowy pożyczki od zachowania formy szczególnej. Umowa pożyczki, której wartość przenosi 500 zł, powinna być stwierdzona pismem dla celów dowodowych – forma ad probationem.

W odniesieniu do powyższych uwag wskazać należy, że to na powodzie, który ze swych twierdzeń wywodził skutki prawne spoczywał, zarówno prawnoprosesowy (232 k.p.c.), jak i prawnomaterialny (art. 6 k.c.) ciężar ich wykazania. Dotyczy to w szczególności wykazania koniecznych elementów umowy pożyczki. Umowa taka w swojej treści powinna wskazywać strony umowy z określeniem ich roli w tym stosunku oraz przedmiot pożyczki. Przedmiotowo istotnym elementem umowy pożyczki jest obowiązek zwrotu pożyczki. Bez tego elementu nie ma umowy pożyczki (wyrok SN z dnia 8 grudnia 2000 r., I CKN 1040/98, LEX nr 50828). Pozwany konsekwentnie zaprzeczał, aby wskazane przesunięcia majątkowe następowały jako wykonanie ustnie zawartych umów pożyczek.

Ocena całokształtu okoliczności rozpatrywanej sprawy daje jednoznaczną podstawę do stwierdzenia, że powód nie sprostał powyższemu obowiązkowi dowodowemu.

Na wstępie należy wskazać, że powód, poza – nie mającymi wystarczającej mocy dowodowej – własnymi zeznaniami, nie przedstawił jakiegokolwiek dowodów, który potwierdzałyby dokonanie na rzecz powoda przekazania pozwanemu gotówki - wedle twierdzeń pozwu łącznie 39.000,00 zł. Brak było zatem podstaw do stwierdzenia, aby po stronie pozwanego powstał obowiązek zwrotu powyższej kwoty.

Za nieudowodnione należało również uznać dokonanie przez powoda pożyczek w formie przelewów bankowych i to mimo przedstawienia dowodów takich przelewów. Z tych dokonywanych przez strony wzajemnych przelewów bankowych wynika jedynie, iż strony pozostawały ze sobą w bliskich relacjach gospodarczych, dzieląc między siebie koszty prowadzonej działalności, nie można jednak wywieść z tego tezy, iż powód pożyczał pozwanemu pieniądze z obowiązkiem zwrotu. Na dowodach przelewu brak jest jakiegokolwiek adnotacji, że stanowią wykonanie umowy pożyczki, względnie z zastrzeżeniem obowiązku zwrotu. Dokonanie przelewów w taki sposób nie mogło stać się podstawą domniemania faktycznego (art. 231 k.p.c.), wedle którego środki pieniężne przekazane zostały w ten sposób tytułem przeniesienia własności pieniędzy w związku z zawartą umową pożyczki. Okoliczności rozpatrywanej sprawy nie dotyczą bowiem sytuacji typowej. Jak wskazano w dokonanych ustaleniach faktycznych, strony prowadziły współpracę gospodarczą, która w znacznym zakresie miała charakter nieformalny i nieprzejrzysty. W ramach podejmowanych działań strony wzajemnie dokonywały bardzo wielu przelewów bankowych bez wskazania ich tytułów. W konsekwencji, we wskazanych powyżej okolicznościach, fakt dokonania powyższych przelewów, nie dawał podstawy do wyciągnięcia logicznego i jednoznacznego wniosku potwierdzającego tytuł takiego rozporządzenia zgodnie z twierdzeniami powoda. W konsekwencji powód, zmierzając do wykazania swojego roszczenia ponad wszelką wątpliwość, a nie tylko jego uprawdopodobnienia, powinien przedstawić dalsze dowody na poparcie swych twierdzeń. Tymczasem powód zaoferował w omawianej sprawie jedynie dowód ze swych własnych zeznań, który – jak wskazano w części uzasadnienia poświęconej ocenie dowodów – okazał się, z uwagi na ograniczoną moc dowodową, niewystarczający. W ocenie sądu przedstawione przez powoda dowody przelewów stanowiły wyraz ich realizowania w ramach stworzonej przez strony podstawy prawnej (najprawdopodobniej w ramach wzajemnych relacji gospodarczych), której rzeczywistych szczegółów żadna ze stron w wiarygodny sposób nie przedstawiła. Jedynie jednak istota tego stosunku prawnego, którym nie są umowy pożyczki, stanowi podstawę do ewentualnych rozliczeń. W konsekwencji roszczenie, jako niewykazane, należało uznać za bezzasadne. W rezultacie, na podstawie art. 347 k.p.c., Sąd uchylił wyrok zaoczny z dnia 27 września 2017r. i powództwo oddalił (pkt I wyroku).

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 98 § 1 k.p.c., zgodnie z wynikiem sprawy, obciążając nimi w całości powoda. W rezultacie, na podstawie §21 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie z dnia 22 października 2015 r. (Dz.U. z 2015 r. poz. 1800 ze zm.) w zw. z §6 pkt. 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U. Nr 163, poz. 1348) należało zsządzić od powoda na rzecz adw. P. P. kwotę 8.856,00 zł tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

SSO Katarzyna Krzymkowska